

**ПЕРЕДУМОВИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИНИКНЕННЯ
СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ**

Чебан Ю.Ю., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

Соціальний аудит є, насамперед, оперативною допомогою для управлінських кадрів з метою забезпечення ефективної реалізації соціальної політики, а вже згодом розглядається як метод підтвердження рівня

корпоративної соціальної відповідальності. Тому його необхідність розвитку в Україні є актуальною та доцільною.

Метою соціального аудиту є оцінка соціальної відповідальності, соціального середовища, соціальної діяльності підприємств, організацій та установ та їх оптимізація. Основним функціями соціального аудиту є аналітична, оціночна, діагностична, проектувальна, консолідуєча, комунікативно-діалогічна, регуляторна, світоглядно-аксіологічна, управлінська, інформаційно-контролюєча.

Основними передумовами виникнення такого аудиту в Україні нами виокремлено такі: функції та відносини є саме соціально-економічними; зростання ролі соціального чинника та людського капіталу; зростання соціальної відповідальності держави, приватного бізнесу та найманих працівників; розвиток соціального підприємництва як природна умова ведення бізнесу; вимоги національного та міжнародного законодавства тощо. Предметом соціального аудиту є соціально-економічні відносини, а об'єктом – факти господарського життя.

На рівні підприємства соціальний аудит включає: дослідження питань, що стосуються конкретних характеристик якості трудового життя (професіоналізм, освіта, моральне стимулювання праці, соціальна захищеність працівника, участь працівника в управлінні, корпоративна культура); аналіз соціального клімату на підприємстві; напрями соціальної діяльності, витрати та доходи та фінансові результати соціальної діяльності; пошук шляхів скорочення операційних витрат; дослідження рівня, причин та наслідків плинності кадрів; формування системи показників, які допоможуть проаналізувати соціальну діяльність конкретного підприємства (установи, організації); формулювання висновку про результати проведення соціального аудиту із зазначенням стратегічних перспектив розвитку соціальної політики на підприємстві тощо.

Призначення соціального аудиту в різних країнах є приблизно ідентичним. Так, характерною рисою його у Франції є намагання вийти за рамки окремих компаній та перейти на рівень регіонів і національного господарства. Основні напрями соціального аудиту тут: відповідність правовим нормам, соціально-трудова відносини на підприємстві, можливості підприємства реалізувати стратегічні цілі.

Специфіка у Німеччині включає поєднання аудиту на мікро- та макрорівнях. Завдання соціального аудиту у цій країні: надання допомоги роботодавцям у дослідженні соціальної складової виробничих процесів та аналізі дотримання соціально-трудова прав працівників. Широко використовується порівняльний аналіз соціальних показників підприємства з аналогічними показниками на рівні регіону та галузі. А от в США соціальний аудит не використовується на макрорівні. Поширені форми соціального аудиту: рейтинги компаній та соціальна звітність. Соціальний аудит оцінює всі сфери діяльності компанії. Розроблена система соціально-економічних показників: система менеджменту якості, енергозбереження та охорона навколишнього середовища, відносини з персоналом, трудові відносини і права людини, відносини з місцевою спільнотою. Характерні риси соціального аудиту в Японії

– це найбільший розвиток у сфері охорони навколишнього середовища та трудових відносинах; у розробці соціальних стандартів вирішальну роль відіграє уряд; до процесу розробки соціальних стандартів широко залучаються профспілки. Законодавством встановлено мінімальні стандарти умов праці [1, с.19].

Для самих підприємств України доцільність соціального аудиту пояснюється можливістю підтвердити свою позицію соціально відповідального суб'єкта суспільних відносин, пошуком джерел більш ефективного використання кадрового потенціалу, оптимізацією рішень щодо соціальних питань, зменшенням нефінансових ризиків.

На нашу думку, подальший розвиток соціального аудиту в Україні дозволить забезпечити: зменшення випадків порушення норм трудового законодавства та приховування нещасних випадків на виробництві; поширення досвіду соціальної відповідальності бізнесу в умовах інтеграції українських компаній до міжнародних корпорацій; вчасне виявлення соціальних ризиків та розробку заходів щодо їх зниження; формування позитивного іміджу українських підприємств на світовому ринку; діагностику та контроль ефективності соціального управління; розробку та запровадження нових підходів до мотивації праці, кар'єрного росту працівників; створення належних і безпечних умов праці; запровадження ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій; налагодження тісних і партнерських стосунків з органами влади, місцевого самоврядування, регіональними громадськими організаціями тощо.

Література:

1. В. Дерій, С. Саченко, Л. Бабій. Соціальний аудит у контексті посилення вимог до корпоративної соціальної відповідальності. *Бухгалтерський облік і аудиту*. №5. 2016. С. 17-26.